

Nr 266.

Av herr Gustafsson i Skellefteå m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till upplysnings- och organisationsverksamhet i fråga om hantverk och småindustri, m. m.

De svenska småföretagarna utgör en livskraftig grupp inom näringslivet. Företag med färre än 50 arbetare har från år 1913 till år 1951 ökat sin andel av det totala antalet sysselsättningstillfällen från 25 till 32 procent. Även om den industriella verksamheten på vissa områden har visat benägenhet till koncentration på ett fåtal storföretag, är dock småindustriens förmåga att göra sig gällande inom viktiga avsnitt av produktionen obestridlig. Inte minst gäller detta om serviceindustrien, vars betydelse inte minst på grund av motorismens utveckling är i ständigt stigande.

Ett av småindustriens svåraste problem är kreditfrågan. Småföretagaren, som startar en blygsam rörelse utan andra egentliga tillgångar än yrkeskicklighet och praktiska färdigheter, förvärvade under arbete i större företag, möter stora svårigheter, när det gäller att skaffa realsäkerheter. Dessa svårigheter accentueras just nu på grund av att kreditåtstramningen dels i viss mån kommer att särskilt drabba ny företagsamhet och dels därför att den leder till skärpta krav på säkerheten. Det är för småföretagens vidkommande nödvändigt med någon form av förtroendekrediter, varvid kreditgivningen grundar sig dels på en undersökning och bedömning av det planerade företagets allmänna möjligheter och dels på en bedömning av låntagarens personliga förutsättningar att sköta företaget.

En verksamhet av detta slag bedrivs som bekant av företagarföreningarna, en verksamhet som visserligen är alltför oansenlig i förhållande till behoven, men som dock i vissa län har medfört en lättnad i småföretagens kreditsvårigheter. Särskilt i Norrland har idén med företagarföreningar mötts av stort intresse. Redan under åren 1938—1951 startades företagarföreningar i alla de fem norrländska länen. Företagarföreningarnas totala låneverksamhet uppgick i hela landet t. o. m. år 1951 till 20 372 000 kronor; av detta belopp kom över 15 miljoner kronor på de norrländska länen. Det är förklarligt, att intresset för och behovet av företagarföreningarnas verksamhet varit större i Norrland än i övriga delar av landet. De norrländska länens befolkningssiffror utvisar, att de under åren 1940—1951 hade ett omflyttningsunderskott på inte mindre än 63 704 personer. Det är förklarligt, om man med hänsyn till detta ansett ett mera differentierat nä-

ringsliv nödvändigt för Norrlands vidkommande, en process som påskyndas om småindustriens kapitalanskaffning underlättas.

Företagarföreningarnas enda uppgift är dock icke att bedriva låneverksamhet. Yrkesskicklighet är inte tillräcklig för att lösa en del problem, som möter en person, som startar en hantverksrörelse eller en småindustri. Företagarföreningens konsulentverksamhet kan därvid ge den nye företagaren värdefullt bistånd. Men denna verksamhet medför, att företagarföreningarna får betydande administrationskostnader. Riksdagen anvisade för budgetåret 1952/53 ett reservationsanslag av 370 000 kronor till Upplysnings- och organisationsverksamhet i fråga om hantverk och småindustri. Detta anslag har till största delen fördelats mellan företagarföreningarna. Västerbottens företagarförening, som bedriver den mest omfattande verksamheten, erhöll 40 000 kronor, Norrbottens, Västernorrlands, Göteborgs och Bohus läns företagarföreningar 35 000 kronor vardera, Värmlands och Gotlands 30 000 kronor, Kronobergs och Blekinge läns företagarföreningar 15 000 och Södermanlands, Örebro, Hallands och Kalmar läns 5 000 kronor. Anslaget till Västerbottens läns företagarförening innebär en minskning i förhållande till anslaget för år 1951 med 8 000 kronor, förmodligen beroende på att antalet föreningar som skulle dela anslaget ökat. Kommerskollegium har hemställt, att anslaget för nästa budgetår höjes till 475 000 kronor. Att en höjning av anslaget är motiverat är tydligt, inte minst med hänsyn till föreningarnas ökade lönekostnader. Som exempel på att anslaget endast täcker en del av den verkliga kostnaden kan anföras, att administrationskostnaden för företagarföreningen i Västerbotten under fjolåret uppgick till 107 000 kronor.

Till låneverksamheten under rubriken Kostnader för främjande av företagsverksamhet har anvisats ett förslagsanslag på 1 500 000 kronor. Av tidigare anslag har 10 procent utgått som subvention, resten har lämnats till företagarföreningarna som lån. Kungl. Maj:t har bestämt att övre gränsen för de lån, som företagarföreningarna skall ha rätt att lämna, skall sättas till 40 000 kronor. Denna bestämmelse torde ha tillkommit för att föreningarnas möjligheter att engagera sig i större företag skall begränsas; verksamheten kommer därigenom att helt inriktas på att stödja hantverks- och småindustriföretag. Från flera föreningar har dock föreslagits, att gränsen skall höjas med hänsyn till det förändrade penningvärdet. Hantverkets och småindustriens kapitalbehov har också ökat på grund av den tekniska utvecklingen, som medfört att de mindre företagens konkurrensförmåga i hög grad är beroende på graden av maskinell utrustning. Den del av anslaget, som skall utgå till företagarföreningarna i form av lån, borde därför höjas rätt väsentligt. För den allmänna kreditpolitiken torde den här förordade omläggningen av samhällets stöd åt den mindre företagsamheten sakna betydelse.

Det förefaller motiverat, att den del av anslaget, som skall lämnas till företagarföreningarna i form av lån, inte upptages i driftbudgeten som reservationsanslag, utan att en lånefond för ändamålet inrättas. För att de medel som står till förfogande för subvention inte skall minskas, bör lämpligen anslaget under punkt 31, tionde huvudtiteln, upptagas med 10 procent av 1 500 000 kronor eller 150 000 kronor. Lånefonden för lån till företagarföreningarna kan bestämmas till 3 000 000 kronor. Yrkande härom framställs av formella skäl i en särskild motion.

För att uppväga de ökade kostnaderna bör anslaget under punkt 30, Upplysnings- och organisationsverksamhet i fråga om hantverk och småindustri, höjas med 105 000 kronor till 475 000 kronor i enlighet med kommerskollegii hemställan.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställs,

att riksdagen vid behandlingen av statsverkspropositionen, tionde huvudtiteln, måtte besluta för budgetåret 1953/54 *dels* till Upplysnings- och organisationsverksamhet i fråga om hantverk och småindustri anvisa ett reservationsanslag av 475 000 kronor, *dels*, under förutsättning att yrkandet om inrättandet av en lånefond för lån till företagarföreningar bifalles, till Kostnader för främjande av företagsamhet anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor och *dels*, under förutsättning att ett investeringsanslag på 3 000 000 kronor beviljas före ovannämnda lånefond, till avskrivning av detta anslag för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 750 000 kronor.

Stockholm den 27 januari 1953.

Henning Gustafsson

i Skellefteå.

Sven Gustafson

i Göteborg.

John G. Löfroth.

Ragnhild Sandström.

C. W. Carlsson.
